

Samenstellen bij een controleplichtige cliënt?

Een samenstellingsopdracht verrichten bij een controleplichtige rechtspersoon is op zichzelf niet onjuist. Maar wel als daarmee de controleplicht wordt ontgaan.

Anton Dieleman

Op 14 december 2015 heeft de Accountantskamer een interessante [uitspraak](#) (15/1232 Wtra AK) gedaan in een door het Openbaar Ministerie ingediende tuchtklacht tegen een accountant die bij controleplichtige rechtspersonen een samenstellingsopdracht aanvaardde. Uit de gepubliceerde informatie rond de procedure (niet uit de uitspraak) blijkt dat het hier gaat om jaarrekeningen van entiteiten die behoorden tot de groep van de failliete vleeshandelaar Willy Selten. De Accountantskamer komt tot een hard (maar in mijn optiek terecht) oordeel. Een casus waaruit lessen te leren zijn, omdat ik vermoed dat deze handelwijze in de praktijk meer voorkomt. Daarom in dit artikel een korte uiteenzetting van de procedure met enkele aanvullende opmerkingen.

Procedure Accountantskamer

Bij de jaarrekening 2010 van D BV, waar sprake was van controleplicht, is onder de Overige Gegevens het volgende vermeld:

"De interne organisatie van de onderneming was gedurende 2010 niet zodanig ingericht dat op rationele wijze voor accountantscontrole de vereiste zekerheid kan worden verkregen omtrent de volledigheid van de opbrengstverantwoording en daarmee samenhangende posten. Om bovenstaande redenen hebben wij geen accountantscontrole uit laten voeren."

Bij E BV (een aan D gelieerde entiteit) was eveneens sprake van controleplicht met betrekking tot de jaarrekening 2012. De toelichting onder de Overige Gegevens in die jaarrekening luidde als volgt:

'Een accountant moet bij een controleplichtige rechtspersoon niet meewerken aan het samenstellen van jaarrekeningen als daarmee de controleplicht wordt ontgaan.'

"Op grond van artikel 2:396 lid 1 BW is de besloten vennootschap vrijgesteld van de verplichting tot controle van de jaarrekening door een accountant. Op grond daarvan is geen opdracht tot accountantscontrole verstrekt. Derhalve ontbreekt een controleverklaring."

Het voorgaande leidt tot een klacht van het Openbaar Ministerie (op basis van een door de Belastingdienst uitgevoerd boekenonderzoek) bij de Accountantskamer, onderbouwd met de volgende punten:

1. De accountant heeft - ondanks het feit dat sprake was van controleplicht - bij de jaarrekeningen een samenstellingsverklaring afgegeven.
2. Het niet verstrekken van een controleopdracht leidt tot een ongebruikelijke transactie op grond van de Wwft die de accountant had moeten melden.

Uitspraak Accountantskamer

De Accountantskamer overweegt onder meer dat niet zonder meer valt in te zien dat een accountant nooit een samenstellingsopdracht mag aanvaarden van een controleplichtige rechtspersoon. Ik neem aan dat de Accountantskamer hier doelt op de situatie dat de accountant die de samenstellingsopdracht aanvaardt een redelijke mate van zekerheid heeft dat de jaarrekening vervolgens ook aan accountantscontrole wordt onderworpen.

Dat lijkt mij een juist uitgangspunt. Uit het vervolg van de uitspraak blijkt dit ook, omdat de Accountantskamer stelt dat 'dit anders wordt zodra het de accountant duidelijk wordt dat de cliënt zich aan de controleplicht zal onttrekken'.

De Accountantskamer geeft verder aan dat (op grond van de destijds geldende Verordening Gedragscode) de accountant gehouden was te vermijden dat hij in verband werd gebracht met een rapportage die een bewering bevat die niet volledig is.

Ik zou het nog iets scherper willen formuleren. Hier voerde de accountant een samenstellingsopdracht uit, en dat betekent dat hij zelf de jaarrekening (naar ik aanneem met de daaraan toegevoegde Overige Gegevens) heeft opgesteld.

Daarin was een niet-aanvaardbare motivering opgenomen voor het ontbreken van een controleverklaring. De terminologie die bij D werd gehanteerd lijkt dat te meer te benadrukken, omdat bewoordingen zijn ontleend aan de voorbeeldtekst van de controleverklaring van oordeelonthouding.

'Een accountant behoort geen medewerking te verlenen aan het opmaken van jaarstukken waarvan hij weet dat deze niet aan alle wettelijke eisen voldoen.'

Het gaat dus niet alleen om een situatie waarbij de controleplicht wordt ontgaan, maar aan het actief meewerken aan een jaarrekening waarin onjuiste informatie is opgenomen.

De Accountantskamer legt de betrokken accountant de maatregel van berisping op en onderbouwt dit door erop te wijzen dat de accountant zijn cliënt is blijven bedienen met samenstellingsverklaringen en daarbij kennelijk de financiële belangen van zijn cliënt heeft laten prevaleren boven het belang van het maatschappelijk verkeer. Als ik daarbij mijn aanvullende overweging van het onjuist formuleren van de toelichting onder de Overige Gegevens betrek, is de maatregel van berisping passend in deze omstandigheden. Het bevestigt het standpunt dat ik eerder heb ingenomen: een accountant behoort geen medewerking te verlenen aan het opmaken van jaarstukken waarvan hij weet dat deze niet aan alle wettelijke eisen voldoen.

Wwft-melding

Het niet verstrekken van een controleopdracht door een controleplichtige rechtspersoon is een zogenaamde subjectieve indicator in het kader van de Wwft. Volgens het OM (als klager) had dit derhalve moeten worden gemeld op grond van de Wwft. Uit de toelichting bij de indicatorenlijst blijkt echter dat daaruit niet automatisch een meldingsplicht voortvloeit. De Accountantskamer haalt dit dan ook aan om dit onderdeel van de klacht ongegrond te verklaren. Dat lijkt mij terecht. Het niet voldoen aan de controleplicht is wel erg dun om alleen daarom een melding te doen. Te meer omdat de Wwft enerzijds een laagdrempelige meldingsplicht kent, maar anderzijds geen rechtsbescherming biedt aan accountants die onzorgvuldig melden (artikel 20 lid 1 Wwft en paragraaf 4.12 van de Richtsnoeren). En een directe causale relatie tussen het niet verstrekken van een controle-opdracht en witwassen of financieren van terrorisme is wel een heel grote stap...

'Het niet voldoen aan de controleplicht is wel erg dun om alleen daarom een melding te doen.'

De subjectieve indicator had echter wel tot een (her)overweging van de opdracht door de accountant moeten leiden, waarbij hij zich de vraag had moeten stellen of er mogelijk sprake zou zijn van het overtreden van andere regelgeving die wellicht wel tot een meldingsplichtige situatie zou hebben geleid. Helaas geeft de gepubliceerde uitspraak op dit punt niet meer informatie.

Gewaarschuwd

De Accountantskamer heeft een heldere (en naar mijn mening terechte) uitspraak gedaan. Een accountant moet bij een controleplichtige rechtspersoon niet meewerken aan het samenstellen van jaarrekeningen als daarmee de controleplicht wordt ontgaan. Andere accountants die een dergelijke handelwijze nog steeds toestaan, zijn dus gewaarschuwd door deze robuuste uitspraak van de Accountantskamer.

Deel dit artikel

f in

Anton Dieleman is voorzitter van het Adviescollege Beroepsreglementering van de NBA en directeur vaktechniek bij Mazars.

GERELATEERD

DISCUSSIE | [Opinie](#) | 23 december 2021

[Verwijzing naar algemeen aanvaarde grondslagen is oké](#)

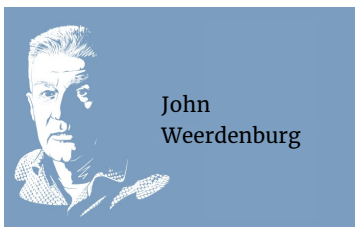
[Je kunt je afvragen wat het nut is van een vermelding van extra werkzaamheden. Maar als je het doet, doe het dan goed. →](#)

JAARVERSLAGGEVING | 03 maart 2021

Spelregels jaarverslaggeving bij dreigende discontinuïteit

Veel ondernemingen staan door de coronacrisis aan de rand van de afgrond. Door overheidssteun en de mogelijkheid om belastingschulden voorlopig nog niet te betalen,... →

John
Weerdenburg

DISCUSSIE | Column | 14 september 2020

Accountants halen deadline jaarrekening 2019 niet

Als Nederland wil kunnen blijven rekenen op zijn accountants, zullen die accountants extra tijd moeten krijgen om de jaarrekening op te maken, meent John Weerdenburg. →

NIEUWS | 04 juli 2019

'Continuous reporting biedt legio kansen voor ondernemer en accountant'

Als accountants zich meer verdiepen in datakwaliteit, strategie en processen van de onderneming, en digitale ontwikkelingen, dan biedt continuous reporting veel... →

OPINIE | 13 februari 2019

Administratieve dienstverlening/ Samenstelverklaring 1.0

In een eerdere opinie schreef ik dat ik moeite had met de hiërarchie in het beroep. Administratieve dienstverlening die het laagst in aanzien staat en bovenaan de... →
